

A SZÖVETSÉGESEK FELÜLKEREKEDÉSE

A HARMADIK SZAKASZ: 1941 JÚNIUS 22 –1943. JÚLIUS: A TENGELYHATALMAK SIKERE ÉS KUDARCA

Egyesült Államok 1941 előtt:

- elszigetelődési politika;
- 1939. szeptember 5.: amerikai semlegességi nyilatkozat;
- Rooseveltnél egyre inkább elkötelezte magát Nagy-Britannia mellett;
- 1940 szeptember: 50 kiselejtezett torpedórombólót ad Nagy-Britanniának, cserébe különböző brit tulajdonban lévő tengerészpontok 99 éves bérlete;
- 1941 január.: kongresszus elé terjesztik a kölcsönbérleti törvényt (Lend and Lease Act) - Rooseveltnél javaslat
- 1941. március.: elfogadják a törvényt, felhatalmazza a törvény az elnököt, hogy hadianyaggal támogassa azokat az országokat, amelyeket az USA biztonsága szempontjából létfontosságúnak tekint;
- USA megszerezte Nagy-Britannia aranytartalékait, tengerentúli befektetéseit, korlátozzák a brit exportot, amerikai üzletemberek nyomolnak a brit piacokra;
- vagyis: háború ára: Nagy-Britannia nagyhatalmi szerepének elvesztése;

Atlanti Charta:

- 1941 augusztus 14.: Rooseveltnél és Churchill közösen szándéknyilatkozatot tett a háború utáni béke alapelveiről - egy Új-Foundlandnál horgonyzó amerikai cirkálón;
- a béke alapelvei: demokrácia, nemzeti önrendelkezés, annexió nélküli béke, szabad kereskedelem
- tartalma: nem fogadják el a területi változtatásokat, kivéve, ha a lakosság önrendelkezése igazolja; a népek szabadon választhatják meg alkotmányukat és kormányukat; biztosítják a kereskedelem és a tengeri közlekedés szabadságát;
- elhatározták, hogy a világháború után egy általános biztonsági békerendszer teremtenek meg, s kiépítéséig lefegyverezik az agresszor nemzeteket.
- 1941. szept. 29. moszkvai értekezlet: a SZU csatlakozik az Atlanti Chartához; kölcsönbérleti szerződés: a SZU amerikai fegyvereket kap

Japán támadás - amerikai hadba lépése:

- 1941: Japán-szovjet meg nem támadási egyezmény \Rightarrow szabad kezét kap USA ellen
- december 7.: japán légi támadást intézett Pearl Harbor ellen, s megsemmisítette az USA legfontosabb csendes-óceáni támaszpontját - parancsnok: Jamamoto tengernagy;
- Köv.: USA hadba lép - ez gazdasági fölényt biztosít a szövetségeseknek
- Pearl Harbor után Japán diadalmas száz napja következett: két irányba indított offenzívát: Fülöp-szigetek, Holland-India (Indonézia);
- elfoglalta az USA, Hollandia, Franciaország gyarmatait, egészen Indiáig és Ausztráliáig tört előre;
- 1942 június: támadás a Midway-szigetek ellen - súlyos vereség - USA elsüllyesztette mind a 4 japán anyahajót, elesetek a legtapasztaltabb japán pilóták is - parancsnok: Nimitz tengernagy;

1941 dec. - 1942 jan. washingtoni konferencia

- 'Hitler first' elv: először Németországot kell legyőzni, utána a szövetségeseit kell egy nemzetközi szervezet, amely megakadályozza fegyveres konfliktus létrejöttét \Rightarrow ENSZ (később)

1942: A FORDULAT ÉVE

Fordulat a keleti fronton: Sztálingrádi csata és Leningrád blokádjának áttörése:

- 1942 tavaszán a Vörös Hadsereg három offenzíváját (leningrádi, harkovi, krími) is visszaverték, a németek június végén indították meg támadásukat;
- 1941 végétől új szovjet fegyverek: Katyusa, T-34 tank
- angol és amerikai kölcsönbérleti szállítások: jó felszerelés
- Hitler célja: Sztálingrád bevétele, a kaukázusi, a bakui olajmezők és a kubáni gabonaföldek megszerzése;
- német csapatok két hónap alatt a Kaukázusig, illetve a Volgáig nyomultak, de Sztálingrádot nem sikerült teljesen bevenni, Bakut meg megközelíteni;
- 1942. aug. 19. az első német támadás Sztálingrád ellen
- 1942. nov. 11. az utolsó támadás, a német hadsereg kimerül, nem sikerül elfoglalni Sztálingrádot
- 1942. nov. 19. Csujkov ellentámadást indít, bekerítik a 300 ezer főből álló német csapatokat
- Wintergewitter - Téli vihar: a német csapatok kimentésére indított hadművelet Tigris tankokat is bevetnek, léghíd is, de nem sikerül
- 1943. febr. 2. Paulus tábornagy leteszi a fegyvert, 92 ezer hadifogoly -6000 tért haza
- a 2. magyar hadsereg pusztulása

Casblancai kongerencia: 1943. január

- Roosevelt, Churchill, de Gaulle: csak a feltétel nélküli megadást fogadják el – május 1. Sztálin csatlakozik

A szövetségesek afrikai sikerei:

Előzmény: 1941 tavasza: Erwin Rommel az Afrikakorps élén partaszáll Tunéziában - az angol hadsereget egészen Egyiptomig szorította vissza

- 1942 nyarán a németek El-Alameinig szorították vissza a brit - afrikai erőket, majd augusztus végén kísérletet tettek a Nílus elérésre;
- október 23 - november 4.: el-alameini csata: Bernard L. Montgomery brit csapatai felőrölték a tengelyhatalom erőit - Rommel a tunéziai határig visszavonult;
- november 8.: Eisenhower amerikai tábornok parancsnoksága alatt brit és amerikai katonák szálltak partra Marokkóban;
- a németek Tuniszig hátráltak
- 1943. május: angol és amerikai csapatok partraszállása Tuniszban
- a szövetségesek elfoglalják Észak-Afrikát
- Köv.: lehetővé válik a Szövetségesek olaszországi partraszállása

Ázsiai és csendes-óceáni hadszíntér:

- 1942 június: támadás a Midway-szigetek ellen - súlyos verség - USA elsüllyesztette mind a 4 japán anyahajót, elestek a legtapasztaltabb japán pilóták is - parancsnok: Nimitz tengernagy;

A NEGYEDIK SZAKASZ:1943 JÚLIUS-1943 VÉGE AZ ANTIFASISZTA SZÖVETSÉG TÁMADÁSA

Keleti front:

- 1943 július: németek nagy erejű páncélostámadást indítottak a kurszki kiszögellésnél, hogy bekerítsék az oda összpontosított szovjet erőket - több, mint 6000 páncélos csapatot össze;
- 1943. július 5 - 12..döntő ütközet Kurszknál - történelem legnagyobb tankcsatája (1973-ig)- közel 6000 tank csapatot össze - a németek először szenvedtek nyílt harctéren vereséget;
- Wehrmacht elvesztett: 500000 katona, 3000 löveg, 1500 harckocsi, 3700 repülő;
- A németek soha többé nem tudtak kezdeményezni a keleti fronton
- A német csapatok nyugat felé szorítása megkezdődik

Szövetségesek olaszországi partraszállása:

- 1943. július 10.: tartott még a kurszki csata, amikor a brit és amerikai erők partra szálltak Szicíliában, majd Dél-Itáliában (az Észak-Afrikai hadszíntérről)
- 1943. július a király letartóztatta Mussolinit, feloszlatta a fasiszta pártot;
- szeptembber: az olasz kormány fegyverszüneti szerződést írt alá
- Közép-és Észak-Olaszországot megszállták a németek, a kormány és a király elmenekült;
- Kesselring tábornagy Wehrmacht-csapatainak erős ellenállásába ütközött; - csigahadművelet – 1944. nyara: Róma felszabadul
- Otto Skorzeny SS-ezredes kommandó akcióval kiszabadította az internált Mussolinit
- szeptember 15.: Mussolini kikiáltotta a Salói Köztársaságot
- partizánmozgalom
- május: a szövetségesek áttörték a német közép-olaszországi védelmi vonalat;
- 1944 június 4.: bevonultak a szövetségesek Rómába;

Teherán: 1943. december

- 1943 végén már a szövetségesek kezén volt Észak-Afrika, Dél-Olaszország, a szovjet haderő pedig kétezer kilométer szélességű frontján 300-600 kilométert nyomult előre, visszafoglalva Kijevet, a Donyec-medencét és az Észak-Kaukázust;
- 1943: Németország bombázásának a kezdete
- 1943 vége: Churchill, Rooseveltt és Sztálin Teheránban találkozott;
- második front: Észak-Franciaországot jelölték ki a partraszállás színhelyévé - 1944 májusára tűzték ki - Overlord fedőnevű hadművelet

Ázsiai és csendes-óceáni háború 1943-ban:

- Nimitz admirális erői Japán ellen támadtak
- MacArthur tábornok vezetésével megkezdtek Új-Guinea és a környező szigetvilág felszabadítását;
- békaugrás-stratégia: kikerülte a megerősített japán helyeket, amelyek lassan utánpótlás nélkül elsorvadtak - 43-ban sorra elesetek;
- Atlanti csata: a szövetségesek felülkerekedése